

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ મધ્યે ગુજરાત ઉચ્ચ અદાલતમાં

પ્રથમ અપીલ નં. ૧૮૧૪/૨૦૧૫

સાથે

પ્રથમ અપીલ નં. ૧૮૧૪/૨૦૧૫

માં

દીવાની અરજી નં.૯૯૫૩/૨૦૧૫

મંજૂરી અને હસ્તાક્ષર અર્થે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એસ.જી. શાહ

=====

૧	શું લોકલ અખબારના રિપોર્ટ્સને ચુકાદો જોવા માટે મંજૂરી આપી શકાય?	
૨	રિપોર્ટરને સંદર્ભિત કરવો કે નહીં?	
૩	શું માનનીય ન્યાયમૂર્તિ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	
૪	શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ આદેશના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સામેલ છે?	

=====

ઓરિએન્ટલ ઇન્સ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડ અપીલકર્તા (ઓ)

વિરુદ્ધ

હિમલીબેન તે જડિયાભાઈ વિરજીભાઈ પલાસના પત્ની અને ૯ .. સામાવાળાઓ

=====

ઉપસ્થિતી:

અપીલકર્તા નં.૧ તરફે વકીલ શ્રી રથિન પી. રાવલ

સામાવાળા(ઓ) નં.૧-૮ તરફે વકીલ શ્રી હિરેન એમ. મોદી

સામાવાળા(ઓ) નં.૯-૧૦ તરફે નોટિસ બજેલ છે.

=====

ન્યાયપીઠ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એસ.જી. શાહ

તારીખ: ૧૧/૦૪/૨૦૧૬

સીએવી ચુકાદો

૧. મારા પુરોગામીના તા.૧૭.૧૦.૨૦૧૫ના આદેશના અનુસંધાને, આ બાબતને આખરી નિકાલ માટે લેવામાં આવે છે. તેથી, દાખલ કરવામાં આવે છે.
૨. અપીલકર્તા-વીમા કંપની માટે વિદ્વાન વકીલ શ્રી રથિન રાવલ અને સામાવાળાઓ નંબર ૧ થી ૮-મૂળ દાવેદારો માટે વિદ્વાન વકીલ શ્રી હિરેન

મોદીને સાંભળ્યા. સામાવાળા નંબર ૯ અને ૧૦ એ વાહનના ડ્રાઈવર અને માલિક છે અને દાવા અરજીમાં સામાવાળા નં.૧ અને ૨, યોગ્ય રીતે બજવણી કરવામાં આવેલ હોવા છતાં, ગેરહાજર રહ્યા હતા. તેમાંથી સામાવાળા નંબર ૯ એટલે કે સામાવાળા નંબર ૧-ડ્રાઈવર પણ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ ગેરહાજર હતો. જ્યારે સામાવાળા નં.૧૦ એટલે કે સામાવાળા નંબર ૨નું પ્રતિનિધિત્વ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ વકીલ દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું.જો કે, તેમણે યોગ્ય રીતે સેવા આપી હોવા છતાં, તેઓ આ અદાલત સમક્ષ હાજર થયા ન હતા.

૩. અપીલકર્તા-વીમા કંપનીએ મોટર અકસ્માત દાવા અરજી નં.૧૧૦/૨૦૧૩ માં મોટર અકસ્માત દાવા ટ્રિબ્યુનલ (મુખ્ય), દાહોદ દ્વારા ૩૦.૪.૨૦૧૫ ના ચુકાદા અને ચુકાદાને પડકાર્યો છે. આવા ચુકાદા દ્વારા, ટ્રિબ્યુનલે ૯ ટકા વ્યાજ અને ખર્ચ સાથે વળતર તરીકે કુલ ૩૨,૦૦૦/- નો આદેશ આપ્યો છે, જે દાવેદારો દ્વારા એક જડિયાભાઈ વિરજિભાઈ પાલાના આકસ્મિક મૃત્યુ માટે સામાવાળાઓ પાસેથી સંયુક્ત રીતે અને અલગ-અલગ વસૂલ કરવાનો આદેશ આપવામાં આવ્યો છે.જો કે, વીમા કંપનીએ વળતરની માત્રાના આધારે ચુકાદાને પડકાર્યો છે અને દલીલ કરી છે કે ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા વળતરની અતિશય રકમ આપવામાં આવી છે.

- જ. તેથી, ઘટનાના પ્રકાર, તેના પરિણામ અને મુકદ્દમાના ઇતિહાસની સૂક્ષ્મ વિગતો અહીં રજૂ કરવા માટે વધુ સામગ્રી નથી જ્યારે તે વિવાદિત ચુકાદામાં તેમજ બંને અદાલતો સમક્ષની દલીલોમાં સારી રીતે વર્ણવવામાં આવે છે.
- પ. જ્યાં સુધી વળતરની માત્રાનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી ટ્રિબ્યુનલે ન્યાયી અને વાજબી વળતર આપ્યું છે કે કેમ અને અપીલકર્તા દ્વારા રજૂઆતના આધારે વળતરની રકમમાં ઘટાડાનો કોઈ અવકાશ છે કે કેમ તે સુનિશ્ચિત કરવા માટે અહીં નીચેની હકીકતો યાદ રાખવા યોગ્ય છે.

પ.૧ ઘટના:—

૨૦.૨.૨૦૧૩ પર, જ્યારે પીડિત જડિયાભાઈ વિરજિભાઈ પાલસ પગપાળા ચાલીને ગામ તરફ જઈ રહ્યા હતા:ઉસરવન પાટિયા નજીક રસ્તાની ડાબી બાજુએ ટિંડોરી, સામાવાળા નંબર ૮ લિમ્બડીથી તેની મોટરસાયકલ ચલાવીને અને દાહોદ તરફ જઈ રહ્યો હતો, ઉતાવળમાં અને બેદરકારીપૂર્વક વાહન ચલાવવાને કારણે, તેણે પીડિત સાથે ટક્કર મારી હતી, જેને ગંભીર ઇજાઓ થઈ હતી અને સારવાર દરમિયાન તેનું મોત થયું હતું.એફ. આઈ. આર. નોંધવામાં આવી હતી અને વાહનના ચાલક સામે કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી હતી.તેથી, આ અકસ્માતનો એક સરળ કેસ

છે જેમાં વાહનએ પીડિતને કચડી નાખ્યો છે, જેના પરિણામે તેનું મૃત્યુ થયું છે, ડ્રાઈવર, માલિક અને વીમા કંપની પીડિતના કાનૂની વારસદારોને વળતર ચૂકવવા માટે સંપૂર્ણપણે જવાબદાર છે, જે આકસ્મિક ઇજાઓને કારણે મૃત્યુ પામ્યા હતા.

૬. કવોન્ટમ માટે, નીચેની વિગતો સુસંગત છે:-

પીડિતાનું નામ	જડિયાભાઈ વિરજિભાઈ પાલસ
ઘટનાનું પરિણામ	જીવલેણ
ભોગ બનનારની ઉંમર	૩૮ વર્ષ
કમાણી પ્રવૃત્તિ	ચણતરનું કામ અને ખેતીત
પીડિતની આવક	૭,૦૦૦/- દર મહિને
વૈવાહિક સ્થિતિ	પરિણિત
દાવો	વિધવા અને ૭ નાના બાળકો
વળતરની રકમ	રૂ.૧૦,૮૨,૦૦૦/- ભવિષ્યની આવકની ખોટ (રૂ.૫,૦૦૦ + ૩૦%) x ૧૨ x ૧૪; બાદ: રૂ.૧,૦૮,૨૦૦/- ૧/૧૦ વ્યક્તિગત ખર્ચ; રૂ.૮,૮૨,૦૦૦/- ૮/૧૦ નિર્ભરતા

	ગુમાવવી; રૂ.૧૦,૦૦૦/- પીડા, આઘાત અને વેદના; રૂ.૨૫,૦૦૦/- અંતિમ સંસ્કારનો ખર્ચ; રૂ.૧૦,૦૦૦/- સંપત્તિ ગુમાવવી; રૂ.૫,૦૦૦/- પરિવહન ખર્ચ રૂ.૧૦,૩૨,૮૦૦/- કુલ વળતર ઉમેરો: રૂ.૧,૦૦,૦૦૦/- દાવેદાર નંબર ૧ ને સંઘની ખોટ; ઉમેરો: રૂ.૧,૦૦,૦૦૦/- ગુકસાન
--	---

૭. ઉપરોક્ત ચુકાદાની વિરુદ્ધ, વીમા કંપની દ્વારા દલીલ કરવામાં આવે છે કે પીડિતની આવકનો કોઈયોગ્ય પુરાવો ન હોવાથી, તેની આવકને દર મહિને રૂ. ૫,૦૦૦/- તરીકે ગણી શકાય નહીં અને ત્યારબાદ, સંભવિત આવક તરીકે ૩૦ ટકા વધારો ન હોઈ શકે, પરંતુ રૂ. ૩,૦૦૦/- ની કાલ્પનિક આવકને જ ધ્યાનમાં લઈ શકાય છે. એવી પણ દલીલ કરવામાં આવે છે કે યોગ્ય નોકરીની ગેરહાજરીમાં, કોઈ સંભવિત આવકને ધ્યાનમાં લેવી જોઈએ નહીં. એવી પણ દલીલ કરવામાં આવે છે કે જ્યારે દાવો માત્ર ૮ લાખ રૂપિયા માટે હોય, ત્યારે પુરસ્કાર ૮ લાખ રૂપિયાથી વધુ ન હોઈ શકે. વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે વિવિધ અદાલતોના ચુકાદા મુજબ, વ્યક્તિગત નિર્ભરતા ૧/૩ અને ૧/૨ ની વચ્ચે કાપવામાં આવે છે, જ્યારે ટ્રિબ્યુનલે માત્ર ૧/૧૦ કાપ્યું છે અને તેથી વળતરની રકમ રૂ.૧૨,૩૨,૦૦૦/- થી

ઘટાડીને અમુક ન્યાયી અને વાજબી રકમ કરીને ચુકાદામાં ફેરફાર કરવાની જરૂર છે.આ હેતુ માટે વીમા કંપનીએ તેના દાવાને માત્ર ૮ લાખ રૂપિયા સુધી મર્યાદિત રાખ્યો છે અને તેથી તેઓ સંમત થયા છે કે દાવેદારોને ચોક્કસપણે રૂ.૪,૩૨,૦૦૦/- ચુકવવા જોઈએ.

૮. જો આપણે હરીફ રજૂઆતો અને સ્થાયી કાનૂની સ્થિતિને ધ્યાનમાં લઈએ, અને જો આપણે અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા રજૂઆતો પર આધાર રાખીએ તો પણ વળતરની કુલ રકમ આશરે રૂ. ૭ લાખ હશે, જેમાં લઘુત્તમ આવક અને વ્યક્તિગત ખર્ચ માટે મહત્તમ કપાતને ધ્યાનમાં લેવામાં આવે છે.તેની સામે, જો આપણે ઉપર સૂચિબદ્ધ વળતરની રકમ પર ધ્યાન આપીએ, તો ઓછામાં ઓછી સંપત્તિના નુકસાન માટે, ઓછી રકમ એટલે કે રૂ.૧૦,૦૦૦/- આપવામાં આવી છે, જોકે ભારતની માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે ઘણા કિસ્સાઓમાં સંપત્તિના નુકસાન માટે રૂ. ૧ લાખનો ચુકાદો આપ્યો છે.
૯. જ્યાં સુધી વ્યક્તિગત ખર્ચ માટે કપાતની વાત છે, તે સ્થાયી કાનૂની સ્થિતિ છે કે કોઈ વૈધાનિક જોગવાઈ અથવા અંગૂઠાનો નિયમ નથી કે પીડિતની નિર્ભરતાની ગણતરી કેવી રીતે કરવી, જે કોઈના ત્રાસદાયક કૃત્યને કારણે

અચાનક મૃત્યુ પામ્યો.સામાન્ય રીતે બે સિદ્ધાંતો છે જેના આધારે વિવિધ અદાલતોએ દાયકાઓ સુધી એકસાથે વળતર આપ્યું છે.

(એ) એકમ પદ્ધતિ જેમાં વળતરની માત્રા નક્કી કરવા માટે પરિવારના સભ્યો અને આશ્રિતોની કુલ સંખ્યાને ધ્યાનમાં લેવામાં આવે છે અને

(બી) નિર્ભરતાની નિશ્ચિત રકમ પર પહોંચવું અને જો પીડિતને ટેકો આપવા માટે એફડીઆર માં રોકાણ કરવામાં આવે તો આવી નિર્ભરતા માટે આપવામાં આવેલી વળતરની રકમ પર વ્યાજ મેળવીને કેટલી રકમ પૂરતી હશે તેની ગણતરી કરવી.

૧૦. કડક શબ્દોમાં કહીએ તો, આ સિદ્ધાંતો વ્યવહારીક રીતે એકબીજા સાથે જોડાયેલા છે અને એકબીજાના વિકલ્પ નથી, કારણ કે ભારતની સર્વોચ્ચ અદાલત અથવા અન્ય કોઈ અદાલતે સૂચવ્યા મુજબ વ્યક્તિગત ખર્ચ માટે કોઈ પણ ટકાવારીની કપાત વિધવા અને બાળકો ધરાવતી પરિણીત વ્યક્તિ માટે ૧/૩ અને અપરિણીત વ્યક્તિ માટે ૧/૨ જ્યારે દાવેદારો માત્ર માતાપિતા હોય, તે વ્યવહારુ અને અનુમાન છે; જ્યારે એકમ સિદ્ધાંતમાં

આવા પીડિતની વાસ્તવિક નિર્ભરતા નક્કી કરવા માટે કેટલાક તર્ક અને અંકગણિત ગણતરી છે.એકમ સિદ્ધાંત, જે તમામ અદાલતો દ્વારા લાંબા સમય સુધી અનુસરવામાં આવ્યો હતો, તે એકદમ સરળ અને સ્પષ્ટ છે, જેમાં પીડિતની આવકને કુલ એકમોની સંખ્યા દ્વારા વિભાજિત કરવામાં આવે છે, જેમાં બે એકમોને મોટા આશ્રિત માટે ગણવામાં આવે છે અને એક એકમ નાના આશ્રિત માટે ગણવામાં આવે છે અને ત્યારબાદ, કુલ આવકને કુલ એકમ જેટલી ધ્યાનમાં રાખીને નિર્ભરતાની ગણતરી કરવામાં આવે છે અને ત્યારબાદ, વ્યક્તિગત ખર્ચ તરીકે બે એકમો જેટલી રકમ બાદ કરવામાં આવે છે.આવી વ્યવસ્થામાં તર્ક છે કે, જો પરિવાર મોટો હોય, તો પરિવારના દરેક સભ્યને પીડિતની કમાણીનો લાભ મળતો હોવો જોઈએ અને તેથી, વ્યક્તિગત ખર્ચ માટે એક તૃતીયાંશ રકમની કપાત કરવી અયોગ્ય છે.ભારતની માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે (૧૯૮૬) જ એસ. સી. સી. ૩૬૨ માં નોંધાયેલા ચુ. પી. રાજ્ય માર્ગ પરિવહન નિગમ અને અન્યો વિરુદ્ધ ત્રિલોક ચંદ્ર અને અન્યોના ચુકાદાઓમાં વળતરની ગણતરીની એકમ પદ્ધતિની ચર્ચા કરી હતી, જે (૨૦૧૧) ૧૫ એસ. સી. સી. ૨૮૧ માં નોંધાયેલા ઉર્મિલા વિરુદ્ધ રશપાલ કૌર સહિત અન્ય કેટલાક કેસોમાં અનુસરવામાં આવે છે.વર્તમાન કિસ્સામાં, પીડિતના ૭ જેટલા સગીર બાળકો છે અને તેથી, એકમ પદ્ધતિ મુજબ, પીડિતની કુલ આવક પીડિત અને તેની પત્ની માટે ૨ (+) ૨ એકમ ગણવામાં આવે છે, હવે વિધવા (+)

બાળકો માટે ૭ એકમ, આમ, કુલ ૧૧ એકમો અને તેથી, પીડિતની કુલ આવકને ૧૧ એકમોમાં વહેંચવાની છે, જેમાંથી તેના વ્યક્તિગત ખર્ચ માટે, બે એકમો જેટલી રકમ કાપી શકાય છે.આમ, ૧૧ એકમોમાંથી બે એકમો મૃતકની આવકના ૧૮ ટકા જેટલા હશે અને તે હદ સુધી ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા માત્ર ૧૦ ટકાની કપાત ચોક્કસપણે અયોગ્ય છે.જો કે, જો આપણે એકંદર પરિસ્થિતિઓને ધ્યાનમાં લઈએ, તો આ તફાવત લગભગ રૂ. ૧ લાખ હશે. તેની સામે, ટ્રિબ્યુનલે વાસ્તવિક તબીબી ખર્ચ માટે કોઈ રકમ જાહેર કરી નથી, જોકે રૂ.૨૪,૪૫૦/- ના બિલ રેકૉર્ડ પર આંક-૨૬ પર રજૂ કરવામાં આવે છે અને પીડા, આઘાત અને વેદનાના માથા હેઠળ અલ્પ રકમ આપવામાં આવે છે, તેમજ સંપત્તિના નુકસાન માટે પણ.તેથી, જો આપણે એક તરફ એવોર્ડમાંથી રૂ. ૧ લાખ ઘટાડીએ અને બીજી તરફ, જો આપણે ભારતની માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના વિવિધ નિર્ણયો પર આધાર રાખીને સંપત્તિના નુકસાન માટે ન્યાયી અને વાજબી વળતર આપીએ અને જ્યારે રૂ.૨૪,૪૫૦/- ના બિલ પહેલેથી જ રેકૉર્ડ પર સાબિત થઈ ગયા હોય ત્યારે તબીબી ખર્ચ માટે વળતર ઉમેરીએ, તો એવોર્ડની રકમનો તફાવત કાં તો નજીવો અથવા નગણ્ય હશે.આવી હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને, હું વિવાદિત પુરસ્કારમાં દખલ કરવાનો ઇરાદો ધરાવતો નથી.

૧૧. જ્યાં સુધી દાવો કરતાં વધુ વળતર આપવાના મુદ્દાની વાત છે, ત્યાં સુધી હકીકત એ છે કે વ્યવહારીક રીતે મોટર વાહન અધિનિયમ હવે સ્પષ્ટ કરે છે કે હકીકતમાં દાવેદારને અલગ અરજી દાખલ કરવાની કોઈ જરૂર નથી, પરંતુ તેણે ફક્ત નિર્ધારિત ફોર્મ મુજબ માહિતી રજૂ કરવી પડશે, અન્યથા, ટ્રિબ્યુનલને નિયમો હેઠળ નિર્ધારિત ફોર્મ નં.૫૪ મુજબ પ્રાપ્ત માહિતીના આધારે ન્યાયી અને ન્યાયી વળતર આપવાનો અધિકાર છે અને તેથી, આવી રજૂઆતમાં કોઈ તથ્ય નથી કે વાસ્તવિક દાવા કરતાં વધુ એવોર્ડ ન હોઈ શકે, ખાસ કરીને વળતરના આવા કિસ્સાઓમાં જ્યાં દાવેદાર તેના સાચા અર્થમાં વાદી નથી, પરંતુ તેઓ તેઓ અકસ્માતનો ભોગ બને છે અને અમુક સમયે તેમની પાસે તેમની ઈજાઓ અને નુકસાનનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે યોગ્ય શાણપણ નથી.અન્યથા પણ, ભારતની સર્વોચ્ચ અદાલતના ઘણા ચુકાદાઓ છે, જે પુષ્ટિ કરે છે કે ટ્રિબ્યુનલને દાવો કરતાં વધુ વળતર આપવાનો અધિકાર છે.આ સંબંધમાં, ભારતની માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાઓનો સંદર્ભ આપી શકાય છે –

(૧) એઆઈઆર-૨૦૦૩-એસસી-૬૭૪ માં નોંધાયેલ

નાગપ્પા વિરુદ્ધ ગુરુદયાળ સિંહ;

(૨) રાજ રાની અને અન્યો વિરુદ્ધ ઓરિએન્ટલ વીમા કંપની

લિમિટેડ (૨૦૦૯)૧૩-એસસીસી-૬૫૪ માં

નોંધાયેલ;

- (૩) નિંગમ્મા વિરુદ્ધ યુનાઇટેડ ઇન્ડિયા ઇન્શ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડ. એઆઇઆર-૨૦૦૯-એસસી-૩૦૫૬ માં અહેવાલ આપ્યો;
- (૪) ઇબ્રાહિમ વિરુદ્ધ રાજુ, એઆઇઆર-૨૦૧૨-એસસી-૫૩૪ માં અહેવાલિત ; અને
- (૫) બલરામ પ્રસાદ વિરુદ્ધ કુણાલ સાહાએ (૨૦૧૪) ૧-એસસીસી-૩૮૪ માં અહેવાલ આપ્યો હતો.

એઆઇઆર-૨૦૧૨-એસસી-૫૩૪ માં નોંધાયેલ ઇબ્રાહિમ વિરુદ્ધ રાજુનો ફકરો ૨૧ સુસંગત છે, જે નીચે મુજબ વાંચે છે:-

“૨૧. અમે એ હકીકતથી વાકેફ છીએ કે તેમના દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અરજીમાં અપીલકર્તાએ માત્ર વ્યાજ અને ખર્ચ સાથે રૂ. ૩ લાખનું વળતર માંગ્યું હતું. એવું માનવું વાજબી રહેશે કે નાણાકીય અસમર્થતાને કારણે અપીલકર્તા અને તેનો પરિવાર સક્ષમ વકીલની સેવાઓ મેળવી શક્યા ન હતા અને પૂરતા વળતર માટે દાવો કરી શક્યા ન હતા. જો કે, ટ્રિબ્યુનલ અને હાઈકોર્ટ તરીકે અને તે કારણોસર આ અદાલત ન્યાયી વળતર આપવા માટે

બંધાયેલી છે, અમે વળતર રૂ. ૧,૮૯,૪૪૦ થી વધારીને રૂ. ૬ લાખ કરવું યોગ્ય માનીએ છીએ.આ અભિગમ નાગપ્પા વિરુદ્ધ ગુરુદયાળ સિંહ (૨૦૦૩) ૨ એસસીસી-૨૭૪ના ચુકાદા સાથે સુસંગત છે: (એઆઈઆર-૨૦૦૩-એસસી-૬૭૪ : ૨૦૦૨- એઆઈઆર-એસસીડબલ્યુ-૫૩૪૮). તે કેસમાં, કોર્ટે સમાન મુદ્દા પર વિચારણા કરી હતી, જેમાં બોમ્બે હાઈકોર્ટના મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન ઓફ ગ્રેટર બોમ્બે વિરુદ્ધ કિસાન ગંગારામ હાયર ૧૯૮૭ એસીજે ૩૧૧ (બોમ્બે), મુદ્દા મોડમાં ઓરિસ્સા હાઈકોર્ટના ચુકાદાઓનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો. અબ્દુલ વાહિદ વિરુદ્ધ અબ્દુલ રહીમ ૧૯૯૪ એ. સી. જે. ૩૨૮ (ઓરિસ્સા) અને પંજાબ અને હરિયાણા ઉચ્ચ ન્યાયાલયે દેવકી નંદન બાંગુર વિરુદ્ધ હરિયાણા રાજ્ય ૧૯૯૫ એ. સી. જે. ૧૨૮૮ (પંધ) માં નિરીક્ષણ કર્યું હતું અને અવલોકન કર્યું હતું:

"ઉપર ચર્ચા કરાયેલા કારણો માટે, અમારા મતે, મોટર વાહન અધિનિયમ હેઠળ, એવું કોઈ પ્રતિબંધ નથી કે ટ્રિબ્યુનલ/કોર્ટ દાવો કરેલી રકમ

કરતાં વધુ વળતરની રકમ આપી શકે નહીં.ટ્રિબ્યુનલ/કોર્ટનું કાર્ય "ન્યાયી" વળતર આપવાનું છે જે રેકૉર્ડ પર રજૂ કરેલા પુરાવાના આધારે વાજબી છે.વધુમાં, આવા કિસ્સાઓમાં દાવાને સમય-પ્રતિબંધિત કરવાનો કોઈ પ્રશ્ન નથી અથવા એવી દલીલ કરી શકાતી નથી કે દાવાને વધારીને કાર્યવાહીના કારણમાં ફેરફાર થશે.એવું પણ જણાવવામાં આવે છે કે કલમ ૧૬૬ની પેટા-કલમ (૪) હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવેલ જોગવાઈ મુજબ, કલમ ૧૫૮ની પેટા-કલમ (૬) હેઠળ દાવા ટ્રિબ્યુનલને સુપરત કરવામાં આવેલા અહેવાલને પણ મોટર વાહન અધિનિયમ હેઠળ વળતર માટેની અરજી તરીકે ગણી શકાય. જો જરૂરી હોય તો, યોગ્ય કિસ્સાઓમાં, અદાલત દાવો અરજીમાં સુધારાની મંજૂરી આપી શકે છે.

૧૨. જ્યાં સુધી મૃતકની આવકની વાત છે, તેને અવગણી ન શકાય કે મૃતક ચણતર અને ખેતીકામથી રૂ.૭,૦૦૦/- કમાતો હતો તે દાવેદારના

નિવેદનને નકારી કાઢવા માટે ખંડનમાં કોઈ પુરાવા નથી.હવે એ સર્વવિદિત છે કે આવા કુશળ કામદારો દ્વારા લેવામાં આવતા ખર્ચ પૂરતા છે અને ઓછી રકમ નથી, તે આવા કુશળ કામદારોની અછતને કારણે અને કુગાવાને કારણે અને સમયાંતરે રૂપિયાની કિંમતમાં અવમૂલ્યનને કારણે હોઈ શકે છે.તેથી પણ, આ કાયદામાં સૂચવવામાં આવેલી કાલ્પનિક આવક બે દાયકાથી વધુ જૂની હોવાથી, તેમાં વધારો કરીને પુનર્વિચારણા કરવાની જરૂર છે.તેવી જ રીતે, એ જ કારણોસર, જો એવું કહેવામાં આવે કે મૃતકને કાયમી નોકરી ન હતી અને તેથી, ભવિષ્યની સંભાવનાઓ પર વિચાર કરી શકાતો નથી, તો હકીકત એ છે કે ભવિષ્યની સંભાવનાઓને માત્ર પગારદાર વ્યક્તિઓના કિસ્સામાં જ ધ્યાનમાં લેવી જોઈએ નહીં, પરંતુ કોઈ પણ સંજોગોમાં તેના જીવનમાં દરેક વ્યક્તિ ચોક્કસપણે સમય જતાં વધુ સારી કમાણી કરશે અને અન્યથા પણ, કુગાવો અને રૂપિયાના મૂલ્યમાં ઘટાડો સામાન્ય રીતે એક પછી એક દિવસ ચાલુ રહે છે અને તેથી, તે ગણતરી પર, આવા કેસોના ભોગ બનનારની કેટલીક સંભવિત આવકને ધ્યાનમાં લેવી યોગ્ય રહેશે.આ સંબંધમાં, ભારતની માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નીચેના ચુકાદાઓનો ઉલ્લેખ કરી શકાય છે:—

(૧) શ્રીમતી નિતા કલ્હપ્પા કડોલકર અને અન્ય વગેરે વિરુદ્ધ

ડિવિઝનલ મેનેજર, એમએસઆરટીસી, કોલ્હાપુર એ

એઆઈઆર-૨૦૧૫-એસસી-(સપ.) ૫૬૫ માં

અહેવાલિત; અને

(૨) આશા વર્મન વિરુદ્ધ મહારાજ સિંહે (૨૦૧૫)૪૨-

એસસીડી-૫૩૭: એઆઈઆર - ૨૦૧૫ - એસસી

(સપ.) - ૧૮૪૧ માં અહેવાલિત.

૧૩. વર્તમાન કેસમાં, જોકે દાવેદારોએ દાવો કર્યો છે કે પીડિતા રૂ. ૭,૦૦૦/- ની કમાણી કરી રહી હતી, ટ્રિબ્યુનલે માસિક કમાણી ક્ષમતા અને સંભવિત આવક માટે માત્ર રૂ. ૫,૦૦૦/- લીધા છે, જોકે ટ્રિબ્યુનલ રૂ. ૨,૫૦૦/- નો ઉમેરો કરી શકે છે, ટ્રિબ્યુનલે માત્ર રૂ. ૧,૫૦૦/- નો ઉમેરો કર્યો છે અને વળતરની માત્રાને ધ્યાનમાં લેવા માટે સરેરાશ માસિક નિર્ભરતા તરીકે રૂ. ૬,૫૦૦/- નો વિચાર કર્યો છે, જોકે દાવેદારોએ માસિક આવક તરીકે રૂ. ૭,૦૦૦/- નો દાવો કર્યો છે અને તેથી, નિર્ભરતા માટેની સરેરાશ આવક રૂ. ૧,૦૦૦/- થી વધુ હશે.

૧૪. ટ્રિબ્યુનલે સંઘની ખોટ માટે અને પ્રેમ અને સ્નેહની ખોટ માટે અને સંપત્તિના નુકસાન માટે પણ નજીવી રકમનો ચુકાદો આપ્યો છે, જે રકમ હવે (૨૦૧૩) ૮ એસ. સી. સી. ૧૬૬માં અહેવાલિત જીજુ કુરિવિલા વિરુદ્ધ કુંજુજમ્મા મોહનના કેસમાં ભારતની સર્વોચ્ચ અદાલતે નક્કી કરેલી રકમ

પર ઓછામાં ઓછી રૂ. ૧ લાખ હશે અને તેથી, જો આપણે અપીલકર્તા દ્વારા સૂચવ્યા અને દબાવ્યા મુજબ નહીં, પરંતુ રેકૉર્ડમાંથી બહાર આવતા એકંદર તથ્યો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને, ગણતરીમાં નજીવો તફાવત હોય તો પણ ચુકાદામાં દખલ કરવાનું કોઈ કારણ નથી.

૧૫. તે અવગણી શકાય નહીં કે ટ્રિબ્યુનલે રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ તમામ સંબંધિત પુરાવાઓ અને તથ્યાત્મક વિગતોની કાળજી લીધી છે અને પીડિતા એક યુવાન વ્યક્તિ હતી અને તેથી, તેમને વધુ કમાણી કરવાની અને તેમના સંબંધીઓને અહીં દાવેદાર તરીકે મદદ કરવાની પૂરતી તક મળી હતી.તે પણ સ્પષ્ટ છે કે દુઃખદ અકાળ મૃત્યુ ચોક્કસપણે પીડિતના માતા-પિતા અને વિધવા અને તેના બાળકોના જીવનમાં આંચકો લાવે છે, તેથી તેઓ પણ આવા તમામ કારણો પર વાજબી વળતરની રકમ મેળવવા માટે હકદાર છે, જે અન્યથા નાણાંની દ્રષ્ટિએ માપી શકાતું નથી અથવા વળતર આપી શકાતું નથી.

૧૬. હવે આવા મુદ્દાઓ પર કાયદો સારી રીતે ઉકેલાઈ ગયો છે અને તેથી, આવી ગણતરી પરના તમામ નિર્ણયોને ચાદ કરવા અને ફરીથી રજૂ કરવા યોગ્ય અને જરૂરી રહેશે નહીં, જે અન્યથા પુષ્ટિ કરે છે કે વિવાદિત ચુકાદામાં એવું કંઈ નથી જે આ અદાલતને વર્તમાન અપીલમાં આવા ચુકાદામાં દખલ

કરવાનો અધિકાર આપે, ખાસ કરીને આવા ચુકાદા મુજબ દાવેદારોને આપવામાં આવતા વળતરની માત્રાને ઘટાડવા માટે. આવા નિર્ધારણ માટે, હું ભારતની માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નીચેના ચુકાદાઓ પર આધાર રાખું છું:-

- (૧) અંજની સિંહ વિરુદ્ધ સલાઉદ્દીને ૨૦૧૪ (૬) સ્કેલ ૫૫ માં અહેવાલિત;
- (૨) આશા વર્મન વિરુદ્ધ મહારાજ સિંહ (૨૦૧૫) ૪૨ એસસીડી ૫૩૭ માં અહેવાલિત;
- (૩) કાલા દેવી વિરુદ્ધ ભગવાન દાસ ચૌહાણે (૨૦૧૫) ૨ એસસીસી-૭૭૧ માં અહેવાલિત; અને
- (૪) ચંદેરી દેવી વિરુદ્ધ જસપાલ સિંહનો ૨૦૧૫ (૪) સ્કેલ ૩૯૦ માં અહેવાલિત;
- (૫) અશ્વિની કુમાર મિશ્રા વિરુદ્ધ પી. મુનિયામ બાબુ અને અન્યો, એઆઈઆર-૧૯૯૯-એસસી-૨૨૬૦ માં અહેવાલિત.

૧૭. ઉપરોક્ત હકીકતો અને સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને, વળતરની રકમ ઘટાડવા માટે અપીલમાં કોઈ તથ્ય નથી અને તેથી, અપીલ રદ કરવામાં આવે છે.

૧૮. પ્રથમ અપીલમાં પસાર કરાયેલા આદેશને ધ્યાનમાં રાખીને, દીવાની અરજી ટકી શકતી નથી અને તે મુજબ નિકાલ કરવામાં આવે છે.

(એસ.જી. શાહ, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using AI Tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: *The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.*